

เสียมงามสงวนไว้แต่ในที่ : วาทกรรมความงาม อุดมการณ์
และความคาดหวังต่อสตรีใน “สุภาชิตสอนหญิง”
Modest Beauty Reserved for the Proper : Discourses
of Beauty, Ideology, and Expectations of Women
in “Suphasit Son Ying”

เจียรณพัฒน์ เมืองหลวง / Thiennaphat Muengluang

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Faculty of Humanities and Social Sciences Yala Rajabhat University

ศิริวรรณ เจียรชัชวาลวงศ์ / Siriwan Jianchatchawanwong

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Faculty of Management Science Yala Rajabhat University

Received : June 17, 2024

Revised : December 17, 2024

Accepted : December 18, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาอุดมการณ์ความงามของชนชั้นกลางที่ถูกหล่อหลอมผ่านวรรณกรรมคำสอน โดยวรรณกรรมคำสอนนั้นเลือกศึกษาจากสุภาชิตสอนหญิง ซึ่งเป็นที่รู้จักแพร่หลายกันมายาวนานว่า เป็นคำสอนหญิงสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ การหล่อหลอมคำสอนในเบื้องต้น เป็นเสมือนการหล่อหลอมกรอบความคิด (ideology) ผ่านวาทกรรม (Discourse) และสร้างความเป็นอัตบุคคล (Subjectivity) ให้กับผู้หญิงเพื่อให้เป็นผู้หญิงที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการศึกษาในด้านผู้แต่งพบว่ายังไม่ทราบเป็นที่แน่ชัดว่าใครเป็นผู้แต่ง สำหรับเรื่องความงามที่คาดหวังต่อสตรีในสุภาชิตสอนหญิง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความงามทางกาย และความงามทางกิริยามารยาท ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมคาดหวังในทุกยุคสมัย

คำสำคัญ : วาทกรรม, ความงาม, อุดมการณ์, ความคาดหวัง, สตรี, สุภาชิตสอนหญิง

Abstract

This article aims to study the beauty ideology of the middle class as shaped through didactic literature. The study focuses on *Suphasit Son Ying* (Proverb for Teaching Women), which has long been recognized as a set of teachings for women during the early Rattanakosin period. These teachings served as a means of shaping ideological frameworks through discourse and constructing subjectivity for women, encouraging them to embody desirable qualities. The findings reveal that the identity of the author remains unclear. The beauty expected of women in *Suphasit Son Ying* is categorized into two aspects: physical beauty and beauty in manners, both of which reflect societal expectations across different eras.

Keyword : Discourse, beauty, Ideology, Expectations, feminism, *Suphasit Son Ying*

บทนำ

ปัจจุบันยังเป็นที่ถกเถียงในเรื่องที่ว่าใครเป็นผู้แต่งสุภาษิตสอนหญิง ตามความเชื่อแต่เดิมเข้าใจกันว่าผู้ประพันธ์ คือ สุนทรภู่ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงกล่าวว่าสุนทรภู่แต่งสุภาษิตสอนหญิง รว. พ.ศ. 2380-2383 นอกจากนี้ พ.ณ. ประมวลุมารค และฉันท ขำวิไล ยังสันนิษฐานว่าสุภาษิตสอนหญิงเป็นผลงานในระยะแรกที่สุนทรภู่เริ่มแต่งบทกวี (กรมศิลปากร, 2538 : 363) ต่อมาสถิต เสมานิล (2517 : 2) ได้ศึกษาสุภาษิตสอนหญิงอีกครั้งในเชิงประวัติ ทำให้เกิดแนวคิดเรื่องผู้แต่งสุภาษิตสอนหญิงใหม่ว่า *สุนทรภู่ไม่ได้แต่งสุภาษิตสอนหญิง เพราะเชิงลำดับความต่างกับเรื่องอื่นๆ ทุกเรื่องที่ยืนยันว่าเป็นของสุนทรภู่*

พัชนี อัยราวงศ์ (2521 : 152) แสดงความเห็นสนับสนุนความคิดของสถิต เสมานิลว่า สุนทรภู่ไม่ใช่ผู้แต่งสุภาษิตสอนหญิง แต่เป็นกวีผู้มีนามว่า ภู่ เหมือนกันเป็นผู้แต่ง โดยมีเหตุผลสนับสนุน ดังนี้

1. สุนทรภู่เขียนบทไหว้ครูไว้ต้นเรื่องเพียงเรื่องเดียว คือ เรื่องกาพย์พระไชยสุริยา และบทไหว้ครูนั้นก็เขียนแบบสั้นๆ ไม่เหมือนบทไหว้ครูในสุภาษิตสอนหญิง ส่วนบทไหว้ครูในสุภาษิตสอนหญิง มีความเหมือนกับบทไหว้ครูในกายนคร ซึ่งเป็นผลงานของผู้แต่งที่มีชื่อว่า ภู่ เหมือนกัน

2. การเลือกใช้คำในสุภาสิตสอนหญิง มีความไพเราะน้อยกว่าบทประพันธ์เรื่องอื่นๆ ของสุนทรภู่

3. สุนทรภู่ไม่นิยมใช้ชื่อ ภู หลังจากรับราชการเป็นขุนสุนทรโวหารแล้ว แต่ในสุภาสิตสอนหญิงที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงกล่าวว่า แต่งราว พ.ศ. 2380-2383 นั้น เป็นระยะหลังจากที่สุนทรภู่รับราชการเป็นขุนสุนทรโวหารแล้ว

4. การใช้คำว่า สลึง ซึ่งมีความหมายว่า เงินเหรียญ นั้น ในตำนานเงินตราของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงกล่าวว่ามีในการทำเหรียญสลึงในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นสมัยที่สุนทรภู่ถึงแก่อสัญกรรมไปแล้ว

อย่างไรก็ตามไม่ว่าสุภาสิตสอนหญิงจะแต่งโดย สุนทรภู่ หรือกวีที่มีนามว่า ภู แต่กวีทั้งสองคนก็มีชีวิตอยู่ในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ สุภาสิตสอนหญิงจึงเป็นวรรณกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ซึ่งผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงเจตนาที่ได้แต่งเรื่องนี้ในตอนต้นเรื่อง ดังนี้

ฉันชื่อภูผู้ประดิษฐ์คิดสอน

ให้ประเสริฐเลิศล้ำด้วยคำคม

ขอเจริญเรื่องตำรับฉบับสอน

อันความชั่วอย่าให้มัวมีระคาย

ผู้ใดเกิดเป็นสตรีอันมีศักดิ์

สงวนงามตามระบอบให้ชอบกล

ขอประคองคุณใสไว้เหนือผม

โดยอารมณ์ดำรงรักษักภีปราย

ชาวประชาราชภูรล้นทั้งหลาย

จะสืบสายสุริย์วงศ์เป็นมงคล

บำรุงรักษากายไว้ให้เป็นผล

จึงจะพ้นภัยพาลการนิทา

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 89)

เมื่อพิจารณาตัวบทสุภาสิตสอนหญิงจะเห็นได้ว่า นอกจากสะท้อนความคิดความเชื่อของสังคมสมัยนั้นแล้ว สุภาสิตสอนหญิงยังแฝงเร้นไปด้วยอุดมการณ์บางอย่างของชนชั้นกลางรวมอยู่ด้วย กล่าวคือ สอนให้ผู้หญิง สงวนงามตามระบอบให้ชอบกล จึงจะพ้นภัยพาลการนิทา คือ ยึดมั่นและประพฤติปฏิบัติตามแบบแผนที่สั่งสอนอบรมกันมา การศึกษาเรื่องสุภาสิตสอนหญิง จึงสะท้อนให้เห็นว่าสังคมสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ช่วงรัชกาลที่ 1-3 คาดหวังให้สตรีที่ดี ต้องปฏิบัติตามแบบแผน

นอกจากนี้ในหนังสือภาสิตและคำสอนภาคกลาง เล่ม 1 ก็แสดงให้เห็นการแฝงแนวคิดเรื่องอุดมการณ์ไว้ในตัวของบทนำเสนอ ดังนี้

โดยเฉพาะวิฤตเชิงศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และไคร้นำเสนอ

ผลึกแห่งความคิดเชิงศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมดังกล่าวของคน

รุ่นก่อน ผ่านวรรณกรรมภาชิตและคำสอน ด้วยหวังว่าคุณค่าแห่งความหมาย และชีวิตของคนสมัยก่อน ประเพณีที่คนรุ่นก่อนเห็นดีงามและยึดถือปฏิบัติ รวมทั้งศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ที่คนไทยแต่เก่านั้นเคยยึดไว้เป็นหลักประจำใจ ใช้ควบคุมตนเองและสังคมให้พัฒนาสืบมาจนถึงทุกวันนี้ได้ น่าจะต้องมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ดั่งงาม และยังไม่ล้าสมัยจนเกินไป

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 2)

จากคำนำเสนอดังกล่าวชี้ชวนให้เกิดคำถามว่า ผู้ประพันธ์สุภาษิตสอนหญิงคือใคร คนที่สร้างคุณค่าแห่งความหมายและชีวิตให้กับยุคสมัยในอดีตนั้นคือใคร และประเพณีที่คนรุ่นก่อนเห็นดีงาม คนรุ่นก่อนที่ผู้นำเสนอกล่าวถึงนั้นคือใคร หากมองว่าคนรุ่นก่อนคือ คนส่วนมากในสังคมซึ่งเป็นสังคมชนชั้นกลาง ดังนั้นการหล่อหลอมประเพณี วิถีชีวิต ความคิดความเชื่อจึงมาจากรากฐานทางชนชั้นอยู่แล้ว ดังนั้นคำถามที่ชวนคิดต่อมาคือเราจะเชื่อว่าสิ่งที่ชนชั้นกลางหล่อหลอมนั้นถูกต้อง ดีงามหรือไม่ หรือมองว่าเป็นเพียงการถ่วงดุลอำนาจ และการขยายอำนาจของชนชั้นที่มีบทบาทในสังคมเท่านั้น

ก่อนที่จะอภิปรายถึงประเด็นดังกล่าว ผู้ศึกษาขอเสนอแนวคิดในสุภาษิตสอนหญิงเป็นเบื้องต้นก่อนว่า ผู้เขียนเรื่องนี้ได้นำเสนอความเป็นหญิงดี หญิงงาม ตามแบบของชนชั้นกลางอย่างไร และส่งผลอย่างไรถึงปัจจุบัน

ความงามทางกาย

สุภาษิตสอนหญิงกล่าวไว้ว่า ผู้หญิงที่ดีควรแต่งกายให้เหมาะสมกับฐานะและสมตัว ดังคำกลอนตอนหนึ่งที่ว่า

จะนุ่งห่มดูพอสมศักดิ์สงวน

จะมัดหน้าทาแป้งแต่งอินทรีย์

จะเก็บไรผมไว้ให้สมพักตร์

เป็นสุภาพราบเรียบแลเจริญ

ให้สมควรรับพัศตร์ตามศักดิ์ศรี

ดูฉวีผิวเนื้ออย่าเหลือเกิน

บำรุงศักดิ์ตามศรีไม่ให้เขิน

คงมีผู้สรรเสริญอนงค์ทรง

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 90)

จะเห็นได้ว่าการสอนดังกล่าวเป็นการตอรองอำนาจของชนชั้นกลางไปในตัว โดยมุ่งหวังให้คนในสังคมเชื่อและปฏิบัติตามสิ่งนั้นอย่างไม่รู้ตัว กล่าวคือ สอนให้แต่งกายตามศักดิ์ศรี

สุภาพเรียบร้อย ซึ่งหากเป็นหญิงสูงศักดิ์หรือผู้หญิงชั้นสูง อาจจะเน้นเรื่องของการแต่งกาย การประดับประดาด้วยเครื่องประดับที่สวยงาม อลังการ หรือถ้าเป็นหญิงชนชั้นต่ำการแต่งกาย อาจจะไม่มีค่าเป็นมากนัก และจะเห็นได้ว่าผู้เขียนพยายามเน้นคำว่า ศักดิ์ศรี ไว้ในระหว่างบรรทัด ทั้ง รับประทานตามศักดิ์ศรี หรือ บำรุงศักดิ์ตามศรี จึงชวนให้เกิดคำถามว่า ตามศักดิ์ศรีของใคร ถ้าไม่ใช่ศักดิ์ศรีของชนชั้นกลาง

ความงามทางกิริยามารยาท

นอกจากจะสอนให้รู้จักการแต่งกายให้เหมาะสมและสวยงามแล้ว สุภาพชนสอนหญิงยังสอนเรื่องกิริยามารยาทที่ดี ทั้งการสำรวมกิริยาและระวังตนในการเดิน ยืน นั่ง นอน และการพูดจา และข้อห้ามเกี่ยวกับกิริยาต่างๆ เช่น อย่าแกว่งแขนจนเกินงามเวลาเดิน อย่างนุ่งผ้าใต้สะดือ อย่าเสยผมกลางทาง อย่าพูดมากกลางที่สาธารณะ อย่างสังเกตจนเกินงาม อย่าขม้ายชายตาให้ชาย อย่าตะคอกและอย่าปากร้าย เป็นต้น ดังคำกลอนที่ว่า

ประการหนึ่งซึ่งจะเดินดำเนินนาด	ค่อยเยื้องย่างตรัยย่างไปกลางสนาม
อย่าไกวแขนสุดแขนเขาห้ามปราม	เสียมงามสงวนไว้แต่ในที่
อย่าเดินกรายย่านอกยกผ้าห่ม	อย่าเสยผมกลางทางหว่างวิถี
อย่าพูดเพื่อเจ้าไปไม่สู้ดี	เหยาเรือนมีกลับมาจึงหารือ
ให้กำหนดจดจำแต่คำชอบ	ผิดระบอบแบบกระบวนอย่าควรถือ
อย่างนุ่งผ้าพกใหญ่ใต้สะดือ	เขาจะลือว่าเล่นไม่เห็นควร

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 90)

จากตัวบทจะสังเกตได้ว่าผู้แต่งเน้นความสำคัญว่า ผิดระบอบแบบกระบวนอย่าควรถือ ซึ่งตีความได้ว่า ให้ยึดตามในสิ่งที่ผู้แต่งต้องการสอน คำถามที่ตามมาคือระบอบแบบกระบวนดังกล่าวใครเป็นคนคิดค้นขึ้นให้ผู้หญิงต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้หากดูจากสิ่งที่สอนแล้วทั้งการเดิน การพูดจา การแต่งกาย เมื่อพิจารณาให้ดีล้วนแล้วแต่เป็นวิถีชีวิตของผู้หญิงที่เป็นชนชั้นกลางของสังคมทั้งสิ้น ดังนั้นระบอบแบบกระบวนดังกล่าวจึงถูกหล่อหลอมให้ชนชั้นอื่นเชื่อและเห็นคล้อยตามชนชั้นกลาง

นอกจากการสอนการเดิน การแต่งกาย การพูดจาแล้ว ยังมีบทที่น่าสนใจอีกบทหนึ่งที่สอนเกี่ยวกับการค้าขาย เป็นที่ทราบกันดีว่าพ่อค้า แม่ค้า ล้วนเป็นคนชนชั้นกลางของสังคม ในบทที่สอนเรื่องการพูดนั้นได้สอน ดังนี้

จะพูดจาปราศรัยกับใครนั้น
ไม่ควรพูดอ้ออิงขึ้นมึงกู
แม้จะเรียนวิชาทางค้าขาย
จึงซื้อขายขายดีมีกำไร

อย่าตะคองตะคอกให้เคืองหู
คนจะหลอกลวงลามไม่ขามใจ
อย่าปากร้ายพูดจาอ้อฉลวย
ด้วยเขาไม่เคืองจิตระอิดระอา

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 99)

นอกจากอุดมการณ์ที่ชนชั้นกลางสอนเรื่องการปฏิบัติตนแล้ว สิ่งที่สองอีกเรื่องหนึ่ง คือ การค้าขาย อันเป็นรากฐานเรื่องของทุนนิยม หากมองว่าชนชั้นกลางมีความพึงพอใจกับระบบทุนนิยม และระบบทุนนิยมเป็นอำนาจการต่อรองชั้นเยี่ยมของชนชั้นกลาง สิ่งที่สองที่ชนชั้นกลางสอนผู้หัดในอุดมคติ นอกจากจะเป็นหญิงที่เพียบพร้อมไปด้วยกิริยามารยาท (ตามแบบของชนชั้นกลาง) ยังต้องเป็นผู้ที่รู้จักพูดจาปราศรัยหักทลายและรู้จัก *ค้ากำไร* จากการค้าขาย ซึ่งเป็นพื้นฐานของทุนนิยม

เรื่องทุนนิยมที่เป็นสิ่งต่อรองอำนาจของชนชั้นกลางนี้ ยังปรากฏชัดเจนอีกบทหนึ่ง ซึ่งเป็นบทที่เปรียบเสมือนการต่อรองอำนาจของชนชั้นกลางและชนชั้นสูง ดังตัวอย่างคำประพันธ์ว่า

สุภาพชนท่านประดิษฐ์ประดับไว้
ถึงเป็นองค์สุริยวงศ์พระจักรี
ทุกวันนี้มีทรัพย์เขานับหน้า
ถึงงามพัตร์เขาจะรักเจ้าเพียงไร

ว่าผู้ใดงามพัตร์สูงศักดิ์ศรี
แม้ไม่มีสินทรัพย์แล้วลับไป
อย่าถือว่าตนงามตามวิสัย
เขาคาดใจเสียว่าเจ้าชู้เกียจการ

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 105)

จากบทประพันธ์ข้างต้น จะเห็นได้ถึงน้ำเสียงที่แฝงไปด้วยการเสียดสีชนชั้นสูงดังที่กล่าวว่า *ถึงเป็นองค์สุริยวงศ์พระจักรี* การที่กวีใช้ความเปรียบดังกล่าวเปรียบเทียบชนชั้นสูงแสดงให้เห็นว่าเป็นการต่อรองอำนาจในอีกทางหนึ่ง โดยสิ่งที่ใช้ต่อรองอำนาจนั้นคือ *ทรัพย์สิน* ดังนั้นชนชั้นกลางจึงหล่อหลอมให้ชนชั้นอื่นในสังคมเชื่อว่า *มีทรัพย์เขานับหน้า* แม้ว่าจะมีความงามหรือสูงส่งเพียงใด หากไร้ทรัพย์ก็ไร้ความหมาย

นอกจากเรื่องทุนนิยมแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่ชนชั้นกลางใช้เป็นอำนาจในการต่อรองชนชั้นอื่น คือ การศึกษา ดังนั้นหญิงดีหญิงงามของชนชั้นกลาง นอกจากจะรู้จักพูดจาปราศรัยการค้าขายแล้ว ยังต้องเป็นผู้หญิงที่รู้จักขวนขวายแสวงหาความรู้ด้วย ดังบทประพันธ์ที่ว่า

อยู่สถานบ้านช่องนั้นต้องคิด
 เพื่อมีผิวพลเรือนเหมือนกันนา
 รู้วิชาก็ให้รู้เป็นครูเขา
 มีข้าไทใช้สอยค่อยสบาย
 การวิชาหาประดับสำหรับร่าง
 การมิตที่ชั่วจกกลัวเกรง

ให้รู้กิจการหญิงทุกสิ่งสา
 จะได้หาเลี้ยงกันจนวันตาย
 จึงจะเบาแรงตนเร่งชวนขาย
 ตัวเป็นนายโง่เง่าบ่าวไม่เกรง
 อย่างเอาอย่างหญิงโง่งที่โง่งเง
 อย่าครั้นเคร่งขรื่องคะนองใจ

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 101)

จากบทประพันธ์ชี้ให้เห็นว่า นอกจากจะมีจิตใจที่ดั่งใจแล้ว หญิงที่ดีควรมีความงามทางด้านสติปัญญาอีกด้วย โดยจะต้องเฝ้หาความรู้ และสามารถทำกิจการงานของผู้หญิงได้เป็นอย่างดี สามารถแยกแยะดีชั่วได้ ซึ่งโดยปกติถ้าเป็นหญิงชนชั้นสูงไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาสูงก็ได้ แต่สุภาชิตสอนหญิงสำนวนนี้ ผู้เขียนแนะนำให้ผู้หญิงต้องแสวงหาความรู้ การวิชาต้องหาประดับสำหรับร่าง จึงจะเหมาะสมกับความเป็นหญิงดี หญิงงาม ของชนชั้นกลางที่ใช้การศึกษาเป็นเครื่องต่อรองอำนาจ

นอกจากจะใช้ทุนนิยม และการศึกษาเป็นเครื่องต่อรองอำนาจแล้ว สิ่งที่ถูกปลูกฝังผ่านสุภาชิตคำสอนเรื่องนี้อีกอย่างหนึ่ง คือ สอนการคบคน และเป็นการแน่นอนว่าคนที่ชนชั้นกลางจะคบหาสมาคมด้วยก็คือชนชั้นกลางด้วยกันเอง จึงจะสามารถต่อรองอำนาจกับชนชั้นอื่นได้ ดังนั้นสิ่งที่สุภาชิตสอนหญิงสอนในการเลือกสามี คือ ต้องเลือกสามีที่เป็นคนในชนชั้นกลางและหลีกเลี่ยงชนชั้นต่ำ ดังบทประพันธ์ว่า

คิดถึงตัวหาผัวนี้หายาก
 คนสุบผีนกินสุราพาจัญไร
 มักเบียดเบียนบิดาประดาเสีย
 ไม่ทำมาหากินจนสิ้นตน
 ที่บางคนนั้นชั่วเป็นหัวไม้
 ท่านจับได้ใส่ตรวนพรวนคอยาว

มันชั่วมากนะอนงค์อย่าหลงไหล
 แม้นหญิงใครร่วมห้องจะต้องจน
 เหมือนเลี้ยงเหยื่อปรี๊ดไม่มีผล
 แล้วชุกชนดีจึงเที่ยววิ่งราว
 ให้พอใจชกตีเขามีฉาว
 แล้วบอกข่าวโคกคัลย์ถึงภรรยา

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 93)

จากบทประพันธ์จะเห็นได้ว่า ผู้แต่งผู้สอนหญิงไม่ให้คบคนสุบผีน กินสุรา ซึ่งคนเหล่านี้เป็นคนชั้นล่างของสังคม นอกจากชนชั้นกลางจะแฝงอุดมการณ์ของตนเองแล้ว ยังทำให้คน

ในชนชั้นอื่นเชื่อว่าคนสุบผีน กินสุรา เป็นคนที่ไม่ควรคบหา ดังนั้นวาทกรรมที่ประกอบสร้างให้กับชนชั้นอื่นจึงมีความรุนแรงถึงขั้นถ้าคบหากับคนเหล่านี้ คือ *เหมือนเลี้ยงหี้อัปรียไม่มีผล* นอกจากนี้ยังแฝงถึงอุดมการณ์ทุนนิยมที่ว่า คนเหล่านี้จะไม่สามารถทำมาหากินเลี้ยงชีพได้ และจะทำให้ผู้ที่คบหาเดือดร้อนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

สรุปผลการศึกษา

จากแนวคิดที่ปรากฏในสุภาชิตสอนหญิงที่ถือเป็น Transindividual subject จึงแสดงให้เห็นว่า ผู้แต่งได้รับการหล่อหลอมความคิดจากสังคมที่เขาดำรงอยู่ ดังนั้นสุภาชิตสอนหญิงจึงไม่ได้เกิดขึ้นจากตัวตนของผู้แต่งเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการหล่อหลอมของชนชั้นกลางงานเขียนเรื่องสุภาชิตสอนหญิงที่เขาถ่ายทอดออกมาจึงมีความเป็น *ส่วนรวม* และเป็นภาพสะท้อนของยุคสมัย ทั้งยังเป็นตัวแทนการเรียกร้องอำนาจของชนชั้นกลาง เนื่องจากตัวบทเรื่องสุภาชิตสอนหญิงเป็นผลผลิตของชนชั้นกลาง จึงต่อยอดโลกทัศน์ของหญิงดีในอุดมคติของชนชั้นกลางที่ชนชั้นอื่นอาจไม่รู้ และทำให้โลกทัศน์ดังกล่าวชัดเจนขึ้นผ่านการผลิตซ้ำ

ประเด็นเรื่องการผลิตซ้ำจึงสะท้อนให้เห็น การกุมอำนาจสื่อของชนชั้นกลางที่ส่งต่อและสืบทอดมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน หากมองว่าละครหรือโฆษณาเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางชนชั้น จึงเห็นการแฝงการสอนผู้หญิงตามแบบของสังคมโลกสมัยใหม่ทั้งนี้อุดมคติเกี่ยวกับสตรี ทั้งในการให้คุณค่าเกี่ยวกับความดีและความงามตามแบบฉบับของชนชั้นกลางก็มิได้มีความเข้มข้นยิ่งหย่อนไปกว่าสุภาชิตสอนหญิงในอดีต การศึกษาสุภาชิตสอนหญิง โดยใช้ทฤษฎีวรรณกรรมร่วมสมัยเป็นแว่นขยายความเข้าใจ ช่วยให้เห็นมุมมองของวรรณกรรมเรื่องนี้ และช่วยให้เข้าใจบทบาทของผู้หญิงในยุคสมัยก่อนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *ภาษาและคำสอนภาคกลาง เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมศิลปากร. (2538). *ชีวิตและงานของสุนทรภู่*. กรุงเทพฯ : องค์การคำของคุรุสภา.
- พัชนี อัยราวงศ์. (2521). *จริยศึกษาของสตรีไทยในสุภาชิตสอนหญิงคำกลอน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถิต เสมานิล. (2517). ภูโหนกันแน่. *วารสารสมุดไทย* 2. [กรกฎาคม] : 2.